

Za župane in odbornike. Občinske takse.

Prav znaten vir dohodkov so za občine občinske takse, ki se smejo po sklepu občinskega odbora v celoti porabiti za ubožne potrebe.

Kaj so občinske takse?

To so one pristojbine, ki jih smejo pobirati občine kot svoje, od države povsem neodvisne pristojbine za razna poslovanja in uradna dejanja, ki jih izvršujejo občine, odnošno županstva v interesu strank.

Kdo ima pravico določiti takse? Vse to ureja naredba bivše celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 1. aprila 1920, št. 177, priobčena v «Uradnem listu» št. 49 iz l. 1920. Tej naredbi je pridejana taksna tarifa, v kateri je naveden za vsako takso, ki se lahko uvede, najvišji ali pa najnižji znesek, ki se lahko sklene z ozirom na dejanske razmere v občini in primerno tem razmeram. Pri tej priliki dobi omenjeno, da je dobila navedena naredba moč zakona s tem, da je o njej razpravljala zakonodajni odbor in jo odobrila. Zato je izmera posameznih taks v višjih zneskih, nego so določeni v tej tarifi, nemogoča. Napačno je torej, če se ponekod sklene, da naj se pobirajo višje občinske takse, kakor so dopustne po taksni tarifi.

O uvedbi taks sklepa občinski odbor, določa pa jih na podlagi tega sklepa sedaj pokrajinska uprava — oddelek za notranje zadeve temeljem par. 2. navedene naredbe. Ta paragraf pravi izrečno: «določa po nasvetu občinskega odbora . . .», to se pravi, da oddelek za notranje zadeve ni vezan na sklep občinskega odbora, marveč sme sklenjene in nasvetovane občinske takse določiti po lastnem preudarku, jih tudi znižati ali pa zvišati.

Kdaj se smejo pobirati občinske takse?

Sele, ko prejme občina (županstvo) odlok, s kojim se določajo (dovoljujejo) občinske takse, sme prijeti občina s pobiranjem.

Nedopustno je torej pobiranje taks takoj po sklepanju v odborovi seji, dokler ni po razglasitvi tega sklepa in po preteku 14 dnevne pritožbene dobe županstvo prejelo odloka pokrajinske uprave — oddelka za notranje zadeve.

Zlasti pa je nedopustno pobiranje občinskih taks le na podlagi taksne naredbe in tarife, ne da bi bil sploh sklepal o njih občinski odbor in jih določil oddelek za notranje zadeve. Zgodilo se je že večkrat, da je občina pobirala takse enostavno na podlagi taksne naredbe, kar je po navedenem popolnoma nepostavno, in imajo v takih slučajih prizadete stranke pravico zahtevati povračilo plačanih občinskih taks.

Kako naj se postopa, da se takse določijo (dovolijo)?

Kakor že rečeno, mora sklepati o njih občinski odbor. Županstvo naj torej sestavi razmeram v občini odgovarjajočo taksno tarifo onih taks, ki naj se pobirajo. Ta predlog naj se obravnava v odborovi seji, v kateri naj občinski odbor končno ugotovi takse. Se enkrat opozarjamo tu, da se smejo skleniti takse le v oni višini, ki je za vsako posebe navedena v tarifi k taksni naredbi od 1. aprila 1920.

Sklep občinskega odbora se mora polem, — enako, kakor vse druge občinske davščine — na običajni način javno razglasiti. V tem razglasu mora biti vsaka sklenjena taksa posamič navedena. Za morebitne pritožbe se mora vselej določiti 14 dnevni pritožbeni rok. Vsaka v razglasu navedena krajša — n. pr. 8 dnevna pritožbena doba je nedopustna in povod za ničnost, kar ima za posledico razveljavljenje sklepa in obnovitev postopanja.

Sele po preteku 14 dnevne pritožbene dobe naj se obrne županstvo s posebno vlogo na pokrajinsko upravo — oddelek za notranje zadeve — in prošnjo, do določi takse. Poleg prepisa sejnega zapisnika mora biti priložen tej vlogi tudi izvorni razglas, na katerem mora biti uradno potrjen dan razglasitve. Ravnotako naj se na razglasu uradno potrdi, da ni bilo vlozene nikake pritožbe.

Kdaj se more zahtevati plačilo občinske takse?

O tem določa par. 4. taksne naredbe, da se mora plačati taksa najpozneje takrat, ko se izvrši rešitev, ali ob začetku uradovanja, in še preden se dotičnik, kateremu se je dovolilo izvrševanje kake taksi zavezane pravice, te pravice posluži — torej vselej že vnaprej. Tako n. pr., če hoče kdo prirediti plesno veselico z godbo, ali dobiti dovoljenje za podaljšanje policijske ure, ali prirediti tombolo itd., mora vselej poprej plačati dotično, za občino določeno občinsko takso.

Kdaj se taksa ne sme zahtevati, je v taksni naredbi in v taksni tarifi posebej določeno. Pobirati se ne sme, kadar mora občina na podlagi zakonitih določil kak posel, za katerega se sicer pobira taksa, izvršiti po naročilu nadrejenega oblastva. To velja za razne ogledne na licu mesta v zadevah krajevne policije izvršene na ukaz nadzorstvene oblasti; — za razne uradne razglase ali izdajanje uradnih spričeval, potrdil i. dr., slednje pa le v uradni namene.

Glede razglasov bodi posebej pripomnjeno, da se sme zahtevati občinska taksa tudi tedaj, če jih prejme županstvo od kakega urada, a se tičejo zasebnih interesov strank, n. pr., če razglasa sodišče potom županstva kako javno prostovoljno prodajo posestev.

Ali se sme zahtevati višjo pristojbino od takse za plačilo oseb, ki izvršujejo uradne posle?

Ne, Od stranke se sme zahtevati le plačilo tistega zneska, ki je kot občinska taksa določen v taksni tarifi od višjega oblastva. Če mora plačati občina n. pr. za kake ogledne višje zneske, jih mora pokriti občinski zaklad iz splošnih občinskih dohodkov.

Ali je mogoča kakšna naložitev kazni, če stranka brez plačila takse izvrši kako dejanje?

Kazen v pravem pomenu besede sicer ni določena v taksni naredbi, tudi ne kaka naložitev globe, pač pa se lahko v takih slučajih predpiše stranki in iztirja od nje takso v dvojnem znesku. To določilo je obseženo v par. 4. navedene taksne naredbe. Predpis dvojne takse je zlasti mogoč pri novih stavbah, kar se čisto dogaja, še bolj pa pri prezidavah, ker stranke ne iščejo pravočasno stavbne privolitve. Se pogosteje se pripeti to pri raznih veselčnihih, zlasti plesnih prireditvah, pri prekoračenju policijske ure, pri raznih igrah itd.

V takih slučajih — pri zahtevkih občin, da se plača dvojna taksa, — je po navadi treba, da se takse izterjajo.

Kako naj se izvrši to izterjanje?

Enostavno po par. 84. občinskega reda. Če stranka ne plača z lepa, se jo pač rubi. To izvrši župan po občinskih organih. Če je stranka uporna, se obrne županstvo na po-

litično oblastvo (okr. glavarstvo), ki zaukaže k uradnemu postopanju županstva orožniško asistenco.

Ali takse tudi zastarajo?

Po par. 7. taksne naredbe zastarajo občinske takse po 3 (treh) letih, to seveda le v tem slučaju, če se v tej dobi ni so izterjale. Ako pa se je med tem časom morda izvršila rubežen, a je ustala brezuspešna, ta triletna doba zastaranja ne velja, in se lahko izterjajo tudi kasneje, če pride taksi zavezana stranka kasneje do sredstev, ki ji omogočijo plačilo.

Bodi dovolj o tem predmetu. Le to naj še omenimo, da je delegacija ministristva financ s stališča državnih financ odredila, da se takse, ki jih navaja taksna tarifa pod točkami 12., 14., 15., 18. in 19., odslej ne smejo dovoljevati v višjih zneskih, nego le do polovične izmere v tarifi navedenih najvišjih zneskov.

En rekrut in pet občinskih odbornikov. Po najnovejši odredbi vojaške oblasti in okrajnih glavarstev mora priti pred naborno komisijo na dan rekrutovanja župan občine in polovica občinskih odbornikov. Glasom te naredbe, mora torej tega rekruta spremljati pet, piši in čitaj pet občinskih odbornikov in še župan. Občinskih odbornikov bo torej več pred komisijo, kakor rekrutov. Sicer je res, da bodo mnogi stari, morda že blizu groba stoječi občinski odborniki obudili v svojih srcih lepe spomine na one mladostne čase, ko so sami, s šopki za klobukom in veselo prepevaje stopali po mestu in pred komisijo, vendar pa bi spomini daleko ne odtehtali veliko gospodarsko škodo, katera se prizadene našemu narodu s tem odlukom. Občinski odborniki pravijo, da ne morejo iti, ker imajo sedaj preveč dela. Župani pa, reveži, ki morajo glasom postavte gledati, da se izvrši ta, za naše kraje neumestni odlok, begajo od odbornika do odbornika in ga milo prosijo naj vendar gre, ker bi sicer župana zadela občutna kazen in bi se morala nazadnje vendar polovica odbornikov naknadno še z večjimi stroški pozvati k okružni komandi v oddaljena mesta, da podpišejo naborni zapisnik. In tako se odborniki jezijo na župana, da jih nadleguje, župan pa na samega sebe, da je prevzel župansko čast. Vse v prid države. Akoravno vlada ne more zahtevati, da bi občinski odborniki šli zastoj pred naborno komisijo in bi se jim morala od vlade plačati krajevno običajna dnevna odškodnina, se to vendar ne zgodi. Vse stroške bo zopet morala nositi uboga občinska blagajna, ki nima te postavke niti v letošnjem proračunu. ako se občinske blagajne obremenjujejo od leta do leta, ljudstvo mora, razen drugih visokih in neznošnih davkov plačevati še vedno višje občinske doklade in to za — take odredbe. Naša samostojna — liberalna vlada dela res za korist naroda! Bog nas čuvaj takih prijateljev!

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Vlada je odgodila narodno skupščino do dne 10. t. m., Med tem časom delujejo parlamentarni odseki in odbori. Zadnje seje v zbornici so bile, kakor poročamo na drugem mestu, zelo burne. Vlada se pogaja z ameriškimi bankami o najetju zunanega posojila v znesku 100 milijonov dolarjev.

GENOVSKA KONFERENCA.

Francija se bo kmalu znašla v položaju, enakemu Nemčije pred vojno — osamljena in skregana s celim svetom. Na malo antanto se sicer zanaša, pa tudi ta jo prej ali slej lahko pusti na cedilu. Vodja češke delegacije dr. Beneš se je že izjavil, da Čehi ne napravijo nobenega političnega koraka, ki bi izzival Anglijo, in da se naj francoska vlada varuje take politike, ki bi Čehi prisilila, da izbirajo med Anglijo in Francijo. — Med veliko antanto je vedno večje nesporazumenje in vedno večji razdor. Angleški pomirljivi politiki so se pridružile neutralne države in tudi Italija. — Nemci in Rusi pridno delajo na podlagi enakopravnosti in sporazuma s sosedji. Sklenili so že celo vrsto gospodarskih pogodb. Nemci so sklenili posebno trgovsko pogodbo z Ukrajino in s Poljsko, med ruskimi dogovori je pa velike važnosti tudi sporazum z Vatikanom. Rusija je takoj spoznala, da je katoliška cerkev zelo močen in važen faktor na svetu, in takoj po dogovoru z Nemčijo se je tudi Vatikanu približala. Ruska sovjetsko vlada je od Sv. stolice priznana, dobi svojega diplomatskega zastopnika pri Vatikanu, zato pa daje popolno svobodo in svojo varstvo katoliškim redovnikom, ki jih papež pošlje v Rusijo, da delujejo versko in socialno, v cerkvah, šolah, raznih zavodih in bolnicah. Pa tudi na sami konferenci v Genovi Sv. stolica mnogo koristi Rusiji. Papež je dne 29. aprila po svojem tajniku pozval ves katoliški svet, da deluje za uspešni zaključek genovske konference v duhu pravega miru in sprave. Papeževa spomenica naglašja, da je genovska konferenca velik dogodek v zgodovini krščanske civilizacije. Krščanski narodi so v zadnjem času mnogo pretrpeli, odstranijo naj se vsi povodi za nove spore in nove nesreče in dolžnost krščanstva in civilizacije je tudi najuspešnejša in iskrena pomoč narodom vzhodne Evrope. — Neutralne države so za miroljubno politiko in oklepajo se Anglije. Švicarski zastopnik je izjavil, da razne komisije na genovski konferenci ne bodo bogzna kaj naredile, da je med njimi preveč ljudi, ki odkrito in tajno nasprotujejo pravemu delu. Za Evropo je nujno potrebno, da se preosnuje Zveza narodov na podlagi popolne enakopravnosti in če privede genovska konferenca v njo tudi Nemčijo in Rusijo, bo veliko doseženo in napredovano.

Naša zborovanja.

V Selnici ob Muri priredi KZ v nedeljo, dne 7. t. m. ob treh popoldan politično zborovanje. Shod se bo vršil pri g. Tereziji Gornik (Roškar). Govori poslanec Roškar. Somišljeniki, udeležite se v obilnem številu tega shoda!

Pri Sv. Križu nad Mariborom se vrši v nedeljo, dne

7. t. m. po opravi (pol 10.) politično zborovanje Slov. ljudske stranke. Govornik pride iz Maribora. Somišljeniki, udeležite se zborovanja v lepem številu!

Na Gomilskem v Savinjski dolini je v nedeljo, dne 7. maja, predpoldne po cerkvenem opravi shod Slov. kmetijske zveze in Ljudske stranke. Govori poslanec dr. Hohnjec.

V Rečici v Savinjski dolini se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. v dvorani g. Josipa Stiglica ob 8. uri zjutraj shod SLS, na katerem govori naš narodni poslanec g. Vladimir Pušenjak. Somišljeniki, pridite v prav obilnem številu!

Dramlje. Prihodnjo nedeljo, dne 7. maja, ima pri nas po ranem opravi shod narodni poslanec gospod Krajnc.

Jurklošter. Pri nas ima prihodnjo nedeljo, dne 7. maja, po sv. opravi shod narodni poslanec gospod Skoberne.

Narodni poslanec Franjo Zebot je govoril v nedeljo dne 30. aprila, zjutraj na sestanku pri Sv. Križu na M. polju, isti dan popoldne pa na taboru prekmurskih Slovencev v Murski Soboti. Na obeh shodih je ljudstvo izreklo iskreno zahvalo našim poslanecem za njih odločni nastop proti škodljivcem ljudskega blaga.

Sijajen shod naše SLS se je vršil v nedeljo, dne 30. aprila v prijaznem Laškem trgu. Ko je ljudstvo, kmetstvo in delavsko, izvedelo, da bo govoril na shodu naš voditelj dr. Korošec, je prihajalo trumoma. Shodu je predsedoval predsednik okrajne Kmetijske zveze kmet Hrastnik. Poslanec dr. Korošec, burno pozdravljen, je ob napeti pozornosti poročal o zunanjem in notranjem političnem položaju. Sklepčno so bile soglasno sprejete resolucije proti povišanju davkov, zaradi samouprave Slovenije in glede postopanja vojnega ministra Zečevića in proti novemu šolskemu zakonu. Sklepčno so zborovalci izrekli popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu — pred vsem njegovemu načelniku dr. Korošcu.

Novacerkev. Zadnjo nedeljo je naša Kmetijska zveza slavila dan, kakor že dolgo ne! Imeli smo krasno uspešno zborovanje. Govorila sta g. tajnik Krajnc o naši zunanji politiki, g. dr. Ogrizek pa o notranjih razmerah v naši državi. Zborovalci so nad dve uri poslušali kakor zamaknjeni. Tudi take smo videli vmes, ki dozdaj niso prihajali na naša zborovanja, a s tega zborovanja so odšli zadovoljni! Eno stvar smo si prav posebno vtisnili v spomin: Naših sedanjih žalostnih razmer je največ kriva needinost in nesloga kmetijske in delavskega stanu. Te needinosti je največ kriva Samostojna, ki je nas kmete razdvojila na dve strani. In sedaj se izpolnjuje pregovor: Če se dva prepirata, tretji kljubuje pobiral Nikdar nas več ne razločitel! Mi katoliški kmetje in delavci hočemo ostati skupaj in se pod zastavo katoliške Slovenske kmetijske zveze kakor en mož boriti za avtonomijo Slovenije, pravice kmetijske in delavskega stanu, ter svobodo katoliške Cerkve. Ta svoj sklep smo izrazili tudi na koncu zborovanja v resolucijah, v katerih smo pred vsem izrazili dr. Korošcu in vsemu Jugoslovanskemu klubu svoje neomajno zaupanje.

Tedenske novice.

Razdelitev države in Slovenije. Slovenski demokrati in samostojneži so zadovoljni s svojimi velikimi uspehi za Slovenijo: razdelili so Slovenijo in položili v grob njeno avtonomijo in samoupravo. Dne 28. aprila t. l. je v «Službenih Novinah» v Beogradu izšla naredba ministristva, s katero se cela država deli na 33 oblasti ali pokrajin. Te razdelitve ni določil parlament, zbornica ljudskih zastopnikov, ki so edini pristojni za rešitev tako velevažnega vprašanja, kakor je upravna razdelitev in upravna ureditev cele države. Poslanici hrvatske in slovenske ljudske stranke so v beogradski skupščini vodili najostrejši boj zoper razkosanje Hrvatske in Slovenije. Njih odločni in žilavi boj, kojega poednostno so znane iz časnikarskih poročil, je dosegel zmago v parlamentu. Radikalno-demokratsko-samostojni centralizatorji niso mogli izvesti svoje srčne želje, da bi bili zastopniki ljudstva v parlamentu razdelili državo ter tako dali potrditev izvrševanju določil centralistične ustave. Poslanici tega niso hoteli, kateri pa so hoteli, niso mogli. Toda centralizatorji se niso dali preplašiti in ustaviti na potu, ki vodi do splošne upeljave centralizma na vseh panogah državne uprave. Česar niso mogli doseči v parlamentu, so skušali doseči s pomočjo kralja. Sestavili so ministrsko uredbo o razdelitvi države ter poslali h kralju, ki je ravno takrat iz Rumunije preko naše države potoval v Pariz, ministra pravde dr. Markoviča s prošnjo, naj podpiše to uredbo. Minister dr. Markovič je kralja pričakal v mestu Subotica v Bački. Zgodilo se je to, česar radikalno-demokratsko-samostojni centralizatorji niso pričakovali: kralj te uredbe ni hotel podpisati. To bi moral biti močen opomin za naše zagrizene centralizatorje. Pa ti nesrečni ljudje tudi tega opomina niso upoštevali. Ko je kralj zapustil našo državo, je ministrski svet, ki v kraljevi odsotnosti vrši kraljevsko vlast, podpisal uredbo ter jo v «Službenih Novinah» objavil dne 28. aprila, torej zadnji dan, ki je za to mogoče po določbi ustave. Po tej ministrski uredbi, za katero ne nosijo odgovornosti ne kralj ne parlament, ampak samo ministri in njihove stranke, bo država razdeljena na 33 pokrajin. Hrvatska in Slavonija se deli na 4 pokrajine s sedežem v Zagrebu, Osijeku, Vukovaru in Karlovcu. Slovenija se deli na mariborsko in ljubljansko pokrajino. Ljubljani, torej Kranjski pripadajo iz Štajerske okraji Brežice, Sevnica in Laško, in iz kozjanskega okraja občini Veliki Kamen in Mrčna sela. Mariborski oblasti pripadajo ostali deli Slovenske Štajerske, oni majhni del Koroške, ki nam je ostal, Prekmurje in do nadaljnj uredbe tudi Medžimurje. Značilno je, da je demokratska in samostojna kompanija.